

ВІДГУК

офіційної опонентки, завідувачки кафедри клінічної імунології, алергології та ендокринології Буковинського державного медичного університету, докторки медичних наук, професорки Пашковської Наталії Вікторівни на дисертаційну роботу Ланюша Федора Вікторовича «Порушення харчової поведінки у хворих на цукровий діабет 2 типу» представлену в разову спеціалізовану вчену раду ДФ 35.600.065 Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького МОЗ України на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 – Охорона здоров'я за спеціальністю 222 – Медицина

Актуальність теми дисертаційного дослідження

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження полягає в тому, що кількість хворих на цукровий діабет 2 типу та ожиріння постійно зростає. Метаболічні порушення, зумовлені згаданими захворюваннями, призводять до ураження всіх органів та систем людського організму, а також ранньої інвалідизації. Існують різні методи лікування цих патологічних станів, однак у багатьох пацієнтів не вдається досягнути цільових рівнів глікемії та показників ліпідного профілю навіть при застосуванні декількох цукрознижувальних препаратів. Однією з причин, які можуть бути перепорою при лікуванні цукрового діабету 2 типу, є гіперфагічні порушення харчової поведінки. Вони не лише негативно впливають на метаболічний контроль, але й погіршують психічне здоров'я людини. Дослідження ефективних методів діагностики та лікування порушень харчової поведінки у пацієнтів з цукровим діабетом та ожирінням дозволить покращити досягнення цільових рівнів вуглеводного обміну та знизити ризик розвитку ускладнень, які виникають внаслідок згаданих захворювань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана на кафедрі ендокринології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького і є фрагментом науково-дослідних робіт кафедри ендокринології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького «Патологія дихальної, серцево-судинної та травної систем у хворих з цукровим діабетом та ожирінням: особливості патогенезу, діагностики та лікування» (державний реєстраційний № 0116U004505), (2015 – 2019); “Особливості патогенезу, діагностики та лікування захворювань серцево-судинної, травної, ендокринної та дихальної систем в клініці та експерименті” (державний реєстраційний № 0120U002142), (2020 – 2024).

Наукова новизна дослідження та отриманих результатів

Завдяки проведеному дослідженню вперше було визначено захворюваність на гіперфагічні порушення харчової поведінки у пацієнтів із цукровим діабетом 2 типу та супутнім ожирінням чи надлишковою масою тіла в Україні.

У ході дослідження дисертант провів порівняння впливу різних комбінацій цукрознижувальних препаратів на харчову поведінку та основні гормони, які здатні її змінювати. Було показано вплив метформіну, дапагліфлозину та ліраглутиду на рівні лептину і греліну, а також клінічний перебіг компульсивного переїдання та синдром нічного переїдання. Вперше було продемонстровано, що застосування ліраглутиду в комбінації із метформіном дозволяє знизити індекс лептин/грелін, який відображає схильність до нападів переїдання.

Нові науково-обґрунтовані теоретичні та практичні результати проведених здобувачем досліджень

Теоретичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає у розкритті ролі лептину та греліну, а також їхнього відношення до розвитку

гіперфагічних порушень харчової поведінки. Було розкрито вплив цукрознижувальних препаратів на масу тіла та важливі гормонально-метаболічні показники.

Практичне значення полягає у важливості анкетування осіб із цукровим діабетом 2-го типу та ожирінням на наявність компульсивного переїдання та синдрому нічного переїдання. Крім того, здобувач навів вагомі аргументи для тестування усіх осіб із нападами переїдання на наявність і них порушень вуглеводного обміну.

Результати даної дисертаційної роботи впроваджені у практичну роботу КНП ЛОР «Львівський обласний клінічний лікувально-діагностичний ендокринологічний центр», ОКНП «Чернівецький обласний ендокринологічний центр», КНП «Вінницький обласний клінічний високоспеціалізований ендокринологічний центр», ВСП «Університетська клініка» Дніпровського державного медичного університету, КНП «Тернопільська обласна клінічна лікарня» ТОР.

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Здобувач Ланюш Федір Вікторович особисто виконав наукове дослідження, яке включало 135 хворих із цукровим діабетом 2-го типу та ожирінням чи надлишковою масою тіла, для чого було здійснено відбір, анкетування та обстеження цих осіб. До того ж, він власноруч створив електронну базу даних, здійснив статистичний аналіз результатів дослідження. Здобувач написав всі розділи дисертації, висновки і практичні рекомендації самостійно, підготував всі наукові публікації, рукопис дисертації. Запозичень ідей та розробок співавторів у публікаціях не було, конфлікти інтересів відсутні.

Обсяг проведених досліджень, застосовані методи, результати статистичної обробки даних, представлені автором, вказують на достатній ступінь обґрунтованості та достовірності основних положень дисертації.

Висновки відповідають поставленим завданням, логічно пов'язані з результатами власних клінічних досліджень, сформульовані лаконічно, правильно і повністю відображають суть, наукову новизну, теоретичну і практичну значимість дисертаційної роботи.

Оцінка змісту, оформлення й обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення

Здобувач написав дисертацію українською мовою, обсяг якої складає 181 сторінку друкованого тексту. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, огляду літератури, опису матеріалів та методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, аналізу й узагальнення результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел (234 посилань, з них 8 кирилицею і 226 латиницею), додатків.

Анотація (українською та англійською мовами) містить актуальність теми дисертації, мету й завдання роботи, дизайн та застосовані методи дослідження. У ній повністю продемонстровано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, особистий внесок здобувача в роботу, дані про апробацію основних положень дисертації та публікацію її результатів, впровадження їх у теорію та практику.

Вступ містить актуальність дослідження, його мету і завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження. Також він включає наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, особистий внесок здобувача під час роботи, дані про апробацію основних положень дисертації та публікацію її результатів, впровадження їх у теорію та практику.

В огляді літератури здобувач вказав погляди сучасних науковців на особливості патогенезу порушень харчової поведінки у хворих на цукровий діабет 2 типу та ожирінням чи надлишковою масою тіла, роль лептину, греліну та периферійного серотоніну для формування харчової поведінки, вплив метформіну, дапагліфлозину та ліраглутиду на масу тіла.

Крім того, здобувач вказав на досі невирішені проблемні питання, які активно обговорюються провідними науковцями світу.

Розділ 2 «Матеріали та методи дослідження» включає дизайн та методологію дослідження, характеристику пацієнтів та принцип розподілу хворих на групи. Детально розкрито основні та додаткові методи, використані при проведенні дослідження. Статистичний аналіз результатів дослідження проведений за допомогою пакету прикладних статистичних програм.

У розділі 3 описано епідеміологічні особливості хворих на компульсивне переїдання та синдром нічного переїдання. Автор наводить детальну характеристику результатів опитувальників, які він використовував у своєму дослідженні.

Розділ 4 включає детальний опис особливостей рівнів лептину, греліну і периферійного серотоніну у хворих як з порушеннями харчової поведінки, так і без них. Кореляційний аналіз згаданих гормонально-метаболічних показників між собою та з іншими досліджуваними параметрами дозволяє краще зрозуміти специфіку формування гіперфагічних порушень харчової поведінки.

У розділі 5 продемонстровано вплив метформіну, дапагліфлозину та ліраглутиду на масу тіла, основні біохімічні показники, включаючи рівень глікованого гемоглобіну, а також лептин і грелін. Дисертант детально описав клінічний перебіг компульсивного переїдання та синдрому нічного переїдання у пацієнтів із цукровим діабетом 2 типу та ожирінням чи надлишковою масою тіла на тлі застосування згаданих цукрознижувальних препаратів.

Розділ «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» - це підсумок результатів дослідження, у якому здобувач пояснює найбільш важливі положення дисертаційної роботи, а також висловлює практичні рекомендації і подальші пропозиції для досліджень. У кінці автор наводить висновки, які підбивають підсумок всієї дисертаційної роботи.

Усі зауваження щодо дисертаційної роботи не носять принципового характеру, а стосуються переважно стилістичного оформлення, і не зменшують наукову новизну та практичне значення дисертації.

В процесі прочитання дисертаційної роботи виникли наступні запитання:

1. На що, окрім зниження об'єму жирової тканини, може вказувати зниження рівня лептину у Ваших пацієнтів?
2. У чому, на Вашу думку, повинен полягати персоніфікований підхід до ведення пацієнтів з порушенням харчової поведінки на тлі цукрового діабету 2 типу?

Повнота опублікованих результатів дисертації, кількість наукових публікацій

За матеріалами дисертації опубліковано 11 наукових праць, з них – 4 у наукових фахових виданнях, яві визначені МОН України, 2 статті – у зарубіжних журналах, що входять до науково-метричних баз Scopus та Web of Science, 6 публікацій у збірниках наукових праць та матеріалах конференцій, отримано 1 свідоцтво про право на авторський твір.

Теоретичні положення були впроваджені у навчальний процес у Дніпровському державному медичному університеті, Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова, Тернопільському національному медичному університеті ім. І.Я. Горбачевського.

Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист

Автор особисто сформував мету, визначив завдання та підібрав методи дослідження. Здобувач проаналізував актуальну сучасну наукову літературу за темою дисертації. У повному обсязі виконав клінічні та експериментальні дослідження, провів статистичну обробку результатів.

Результати дослідження, які отримав дисертант, вирішують важливе наукове завдання. Також здобувач виконав адаптацію та валідацію опитувальників для діагностики компульсивного переїдання та синдрому нічного переїдання, які можуть бути використані серед україномовних пацієнтів.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, само плагіату, фабрикації, фальсифікації)

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не виявлено ознак академічного плагіату, само плагіату, фабрикації, фальсифікації. Текст представлених матеріалів дисертації Ланюша Федора Вікторовича «Порушення харчової поведінки у хворих на цукровий діабет 2 типу» є оригінальним. Наявні за її темою публікації не містять академічного плагіату.

Відповідність дисертації спеціальністю та профілю спецради.

Дисертація здобувача Ланюша Федора Вікторовича на тему «Порушення харчової поведінки у хворих на цукровий діабет 2 типу» на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 – Охорона здоров'я за спеціальністю 222 – Медицина повністю відповідає паспорту спеціальності «Медицина» і профілю одноразової спеціалізованої вченої ради.

Висновок

про відповідність дисертації вимогам, які висуваються до наукового ступеня доктора філософії

Дисертаційна робота Ланюша Федора Вікторовича на тему «Порушення харчової поведінки у хворих на цукровий діабет 2 типу» відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 - Охорона здоров'я за спеціальністю 222 - Медицина. Здобувач виконав її на сучасному науковому рівні та достатньому матеріалі з адекватною статистичною обробкою. Актуальність, методичний рівень виконання, новизна і практичне значення отриманих результатів вказують на перспективність подальшого дослідження обраної здобувачем теми.

Офіційна опонентка:

Наталія ПАШКОВСЬКА

завідувачка кафедри клінічної
імунології, алергології та ендокринології
Буковинського державного
медичного університету,
докторка медичних наук, професорка

Підпис	<i>Пашковської</i>
	<i>Наталії</i>
	засвідчую:
	Начальник відділу кадрів
	Буковинського державного медичного університету

